

Új docensünk: dr. Kosztolányi József

Sokan úgy gondoljuk, fontos hír, hogy a Bolyai Intézetben a matematika szakmódszertan oktatóját, dr. Kosztolányi Józsefet docenssé léptették elő nemrégiben az SZTE TTIK Bolyai Intézetében. Felsőoktatási Tanulmányi Emlékérem, kitüntetéses oklevél, Graphisoft-díj, illetve Beke Manó Emlékdíj tulajdonosa. Matematika szakmódszertanból PhD fokozatát Debrecenben szerezte. Óraadóként folyamatosan tanít a szegedi Radnóti Miklós Gimnáziumban. Őt magát személyesen is nagyon sokan ismerik, tankönyveit, feladatgyűjteményeit még többen, ám valószínűleg mindenkinek mond újdonságot is az alábbi beszélgetés.

- Örülök, hogy sikerült egy kis időt szakítanod a beszélgetésre gimnáziumi óráid után. Milyenek voltak ma reggel a diákok?

- Kicsit bambábbak a kelleténél (tanítási szünet utáni első napon), de 5-10 perc alatt be lehetett őket mozgatni. Zömében elkészítették a házfeladatot, először azt beszéltük meg, itt a tizedikes osztályban én csak katalizáltam a háttérből. Utána logaritmusos egyenlőtlenségekkel foglalkoztunk.

- Hogyan hasznosítod középiskolai tapasztalataidat a tanárjelöltek felkészítésében?

- Szakmódszertan előadáson mindig elhangzanak az adódó tanulási szituációk, amelyek elemezhetőek. Fontos, hogy tudom, hogy egy-egy helyzetben a gyerekek hogyan reagálnak. Van, amikor a tanár nem is érzi, hogy a tanítandó anyag nehéz. A gyerekek reakciójából azonban kiderül, hogy pontosan mi is nehéz. Megbeszéljük, hogy milyen ötletek segíthetnek ilyenkor.

- Egyáltalán miért fontos szakmódszertant tanítani? Nem elég, ha a tanárjelölt „csak” a matematikát tudja nagyon jól?

- Természetesen, ha adottak a tanítási tartalmak, akkor azokat nagyon jól kell tudni. De olyan felépítésben kell a tudást átadni, hogy az a lehető legkönnyebben elsajátítható legyen. Lehet persze a geometriát az Elemek alapján is tanítani, de nem a leghatékonyabb. Matematika esetében leginkább az irányított felfedezettetés működik a legjobban, középiskolában biztosan, de ez bizonyos mértékben a felsőoktatásra is igaz. A szakmódszertani előadások kétharmada arról szól, hogyan építhető fel egy anyagrész az életkornak is megfelelően. Absztrakt matematikai fogalmakat építünk ki, amelyeknek mindig kell, hogy legyen tapasztalati alapja matematika esetében.

- Középiskolában is, és egyetemen is tanítasz. Nehéz-e a váltás a kettő között?

- Kicsit igen. Fontos különbség, hogy középiskolában számottevőbb a tanár nevelő funkciója: a fegyelmezés, illetve a figyelemre szoktatás. A matematikát tekintve az a leglényegesebb, hogy negyedéves hallgatóban van kiépített rendszer, a középiskolában pedig ez az építkezés zajlik. Az egyetemen a felülről látást kell megteremteni.

- Mennyiben tudtál alapozni Duró Lajosné munkásságára, és miben kell alkalmazkodnod a megváltozott körülményekhez?

- Jól tudtam rá alapozni. Kezdetben párhuzamosan dolgoztunk, én az előadást tartottam, ő a gyakorlatot. Természetesen az általa összegyűjtött anyag az akkori oktatási szemléletet képviselte, amit azóta már sok tekintetben tovább kellett fejleszteni. Ma már például sokkal pragmatikusabban kell tanítani, az alkalmazások nagyon fontosak.

- Mire kell szerinted felkészíteni ma egy tanárjelöltet?

- Jó lenne, ha szeretné a tárgyat, amit tanítani akar. Legyenek intellektuális élményei: állandó önképzésre, olvasásra kell szoktatni őket. Szeretniük kell a gyerekeket, akkor is, ha butuskák, és akkor is, ha kimagaslóak, de nagyképűek. Úgy próbáljanak tanítani, hogy pozitív élmény is érje a tanítványokat, ne csak frusztráció.

Matematikát nem lehet tekintélyvel tanítani, legalábbis az öndefiníált tekintély nem elegendő. A jó tanár tud, emberséges, és módszertanilag is felkészült.

- Hogyan tartod a kapcsolatot tanárkollégákkal?

- Nagyon sok tanárt személyesen is megismertem az elmúlt évek alatt. A Bolyai Társulat Oktatási Szakosztálya elnökeként szervezője vagyok a Rácz László Vándorgyűléseknek. Rendszeresen járok iskolákba előadást tartani, imádok idegen gyerekekkel foglalkozni, mindig érdekes kihívás, hogyan tudom őket „bemozdítani”. Rendszeresen találkozom kollégákkal a tehetséggondozó táborokban is. Megemlíteném még a szentesi „Tudás 10 napja” című rendezvényt. Szívesen tanulok jó tanároktól, és ha látok egy kiváló órát valahol, szívesen hasznosítom a tapasztalatokat.

- Kiktől tanultál legtöbbet, kiket tekintesz mestereidnek?

- Nagyon sokat tanultam Pintér Lajostól, formálisan és informálisan is. Surányi Jánostól, aki látta óráimat, elemezte, sokat leveleztünk is. Hajnal Imrétől, Szendrei Juliannától, Pósa Lajostól. Németh Józseftől, bár hozzá hivatalosan semmilyen kurzusra nem jártam, de láttam előadásait, óráit; a sokak által jól ismert szemlélete, a tanításhoz való viszonya természetesen rám is nagy hatást gyakorolt. Cofman Juditot is megemlítem, aki Debrecenben a didaktikai PhD programnak volt a vezetője. Természetesen, mint minden tanár, a tanítványaimtól, az ő reakcióikból is tanultam, hiszen a tanítási folyamat mindig egy oda-vissza működő kibernetikai rendszer.

- Családod?

- Feleségem matematikatanár, szintén a Radnóti Miklós Gimnáziumban. Máté fiam közgazdásznak készül, a két kisebb gyermekem még általános iskolás. Velük kapcsolatban is fontos célkitűzésem, hogy szeressék a matematikát, ezért sohasem mondom nekik, hogy nem érek rá. Ez még most működik...

- Mivel foglalkozol a – nyilvánvalóan nagyon kevés – szabadidődben?

- Hetente kétszer focizni szoktam a Radnóti Gimnázium tanáraival. Ezenkívül 17 éves korom óta tartó nagy szerelem az amatőr színház, ahol szervezek, rendezek és szerepelek is.

- Terveid a jövőre nézve?

- Tankönyv és feladatgyűjtemény írásában vagyok, de foglalkoztat az is, hogyan lehetne a felsőoktatásban hatékonyabbá tenni az alapozó tárgyak tanítását, egyfajta deduktív rendszerben. Olimpiai szakkört tartok kéthetente egy nagyon tehetséges 10-15 fős középiskolás csapatnak, ezt szeretném mindenképpen folytatni. Ezen kívül szeretnék részt venni az új matematika érettségi részletes szakmai elemzésében, témakörönkénti mélységű adatelemzések készítésével. Ez szerintem hasznos információ lenne, hogy a későbbi döntéshozatalokban ne az indulatok, hanem az adatok beszéljenek.

-Köszönöm a beszélgetést!

Horváth Eszter